

การขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาสู่อาชีวศึกษาฐานความรู้ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ณรงชัย เจริญรุจิทรัพย์

Narongchai Jaroenruthrup

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การวิจัยเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาการอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการวิจัยเป็นการแสวงหาองค์ความรู้และข้อมูลอย่างเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ ผลที่เกิดจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการ การตัดสินใจทางการบริหารและการกำหนดแนวทางการพัฒนาการอาชีวศึกษา รวมทั้งการวิจัยยังเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครู คณาจารย์และผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาและการประกอบอาชีพ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในการผลิตและพัฒนาากำลังคนในด้านวิชาชีพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับความต้องการพัฒนากำลังคนตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ภาพที่ 1 แนวทางการขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

โดยสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา ดังนี้

1. วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา เพื่อประกอบการเสนอแนะนโยบาย แผนงาน โครงการ ความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
2. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนการสอนและการบริหารจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งติดตามและประเมินผล

3. ส่งเสริม ผลิต พัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ทางการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยี การอาชีวศึกษาและคุณภาพของนักเรียน นักศึกษา

4. รวบรวมการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำสารสนเทศงานการวิจัยอาชีวศึกษา

5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

จึงทำให้สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อน นโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะ ด้านการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของครู คณาจารย์และผู้เรียนอาชีวศึกษาที่มีเป้าหมายในการพัฒนาและ ยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ รวมทั้งการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงานของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษาเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายในการเป็นกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ จึงได้กำหนด วิสัยทัศน์ของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา คือ “ขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาสู่อาชีวศึกษาฐานความรู้ด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างคุณภาพนำปริมาณ”

ภาพที่ 2 วิสัยทัศน์สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

โดยมีแนวทางการบริหารงานเพื่อบรรลุตามวิสัยทัศน์ 3 แนวทาง ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบการบริหารงานสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา

1. มุ่งเน้นการวิจัยเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการอาชีวศึกษาและนโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมถึงนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะต้องมีการวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการและผลกระทบที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและทันต่อการใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารจัดการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการอาชีวศึกษา ตามนโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดและตัดสินใจแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์และบริบทของหน่วยปฏิบัติงาน

สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการวิจัยเพื่อแสวงหาข้อมูลข้างต้นที่ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ โดยเน้นการทำวิจัยเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อนและพัฒนาการอาชีวศึกษา ได้แก่ นโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สมรรถนะอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และประเด็นทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของผู้บริหารส่วนกลางของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. พัฒนาครู คณาจารย์สู่นักวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา

ส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาศึกษาและวิชาชีพทั้งในระดับสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษา โดยส่งเสริมครูและคณาจารย์ให้เกิดการทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอนและวิชาชีพและข้อมูลการบริหารจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา การสนับสนุนและประสานงานการแสวงหาทุนวิจัยจากหน่วยงานต่าง ๆ และการจัดการประชุมวิชาการอาชีวศึกษา เพื่อการจัดการความรู้ (KM) ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานของครูและคณาจารย์ ในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนาของครูและคณาจารย์ เพื่อการสร้างคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาสู่การเป็นอาชีวศึกษา ยกกำลังสอง รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของตลาดแรงงานและสังคมที่มีต่อคุณภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนจากครูและคณาจารย์อาชีวศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลงานการวิจัยและพัฒนาเป็นที่ประจักษ์

ภาพที่ 4 การส่งเสริมการจัดทำผลงานวิจัย

3. สร้างนวัตกรรมอาชีวศึกษารุ่นใหม่ที่มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันประเทศไทยมีความต้องการกำลังคนที่มีสมรรถนะในการวิจัย คิดค้น สร้างสรรค์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และสิ่งประดิษฐ์ เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันของกำลังคน ดังนั้นจึงพัฒนาศักยภาพของการส่งเสริมนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญา ในการทำวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมและสร้างสิ่งประดิษฐ์ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนด้านสมรรถนะอาชีพและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ของนักเรียนนักศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้สังคมได้เห็นถึงศักยภาพและเกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา

ภาพที่ 5 การพัฒนาทักษะผู้เรียนอาชีวศึกษา

โดยในการขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาข้างต้น จะเน้นใช้กลไกการขับเคลื่อนดังนี้

1. เครือข่ายวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา

สร้างทีมวิจัยอาชีวศึกษาที่ประกอบด้วยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในงานวิจัย พัฒนา นวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ของสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษา ให้เป็นทีมที่ร่วมขับเคลื่อนงานตามแนวทางการบริหารจัดการวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษาและการแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก อาทิ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สถาบันอุดมศึกษาและภาคเอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยและพัฒนาให้กับสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาในการขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

2. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา

พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ทางการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ที่เกิดจากครู คณาจารย์และนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ในรูปแบบเว็บไซต์นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา เพื่อการจัดการความรู้ (KM) ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูและคณาจารย์และระหว่างกลุ่มนักเรียน นักศึกษาทั้งในอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาและหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์การอาชีวศึกษา ให้สังคมเห็นถึงผลงานและเกิดการยอมรับในศักยภาพและคุณภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูและคณาจารย์อาชีวศึกษา ตลอดจนเป็นช่องทางการสร้างมูลค่าของผลงานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษา ไปสู่เชิงธุรกิจและการประกอบอาชีพของประชาชน รวมทั้งเน้นการใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการออกแบบเครื่องมือการวิจัยและเป็นช่องทางการดำเนินการวิจัยร่วมกับทีมวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความกระชับ เข้าใจถูกต้องและง่ายต่อการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ในการบริหารงานของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษาตามข้างต้น เป็นการตอบสนองต่อภาระกิจการบริหารจัดการอาชีวศึกษาและวิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาพรวมระดับประเทศและภาระกิจการจัดการอาชีวศึกษาและวิชาชีพในระดับสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวิสัยทัศน์และแนวทางการบริหารงานของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา จึงได้ยึดหลักการขับเคลื่อนการบริหารงาน 2 หลักการสำคัญ ดังนี้

1. หลักการทำงานเป็นทีม (Team Work)

โดยการสร้างทีมงานให้เกิดขึ้นในระดับสำนักและกลุ่มงานเพื่อให้มีศักยภาพการทำงาน มีกระบวนการกำหนดเป้าหมายของงานร่วมกันสร้างความเข้าใจในภารกิจ เป้าหมายและแผนการปฏิบัติงานของทีมงาน มีขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบชัดเจน ทุกคนในทีมงานรู้บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในงานที่ต้องทำการประสานสัมพันธ์ภายในทีมงานเพื่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานและการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการเน้นให้เกิดคุณลักษณะการประสานสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้อย่างดีเพื่อการเกื้อกูลและสนับสนุนกันในการทำงานอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์ต่องาน

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

การบริหารงานของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษาในรูปแบบการทำงานเป็นทีมจะต้องยึดการทำงานด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคลในทีมงานและบุคคลจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการให้เกิดการร่วมคิดและวางแผนงานร่วมตัดสินใจงาน ร่วมดำเนินงานและร่วมประเมินผลงาน เพื่อเสริมสร้างให้ทีมงานเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานสนับสนุนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบรรลุเป้าหมาย

บทสรุป

เพื่อการขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาสู่อาชีวศึกษาระดับความรู้ ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา จึงกำหนดแนวทาง จุดเน้นและกลไกการขับเคลื่อน เพื่อมุ่งสู่คุณภาพในทุกมิติ ทั้งการพัฒนาสมรรถนะครู คณาจารย์และผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายของรัฐบาล เพื่อมุ่งสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

แนวทางการขับเคลื่อน

1. วิจัยเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

- 1.1 แนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
- 1.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการการพัฒนาอาชีวศึกษา
- 1.3 หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมการศึกษา
- 1.4 การพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

2. พัฒนาครู คณาจารย์สู่สำนักวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา

- 2.1 เสริมศักยภาพการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษาของครู คณาจารย์
- 2.2 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษาของครู คณาจารย์
- 2.3 ส่งเสริมการจัดการความรู้และเผยแพร่ผลงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษาของครู คณาจารย์

3. สร้างนวัตกรรมอาชีวศึกษารุ่นใหม่ ที่มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

3.1 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์และหุ่นยนต์อาชีวศึกษาและโครงการวิทยาศาสตร์ โดยบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมการจัดการความรู้และเผยแพร่ผลงานวิจัยและพัฒนาของนวัตกรรมอาชีวศึกษารุ่นใหม่

จุดเน้นการขับเคลื่อน

1. ยกระดับต้นแบบและต่อยอดผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษา

- 1.1 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอาชีวศึกษา
- 1.2 พัฒนาผลผลิตและผลิตภัณฑ์อาชีวศึกษาเพื่อสาธารณะประโยชน์
- 1.3 พัฒนาผลผลิตและผลิตภัณฑ์อาชีวศึกษาเชิงพาณิชย์
2. งานนวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษาของคนรุ่นใหม่
3. การประชุมวิชาการอาชีวศึกษาของครูและคณาจารย์

กลไกการขับเคลื่อน

1. เครือข่ายวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา
 - 1.1 ทีมวิจัยอาชีวศึกษาระดับสถานศึกษาและสถาบัน
 - 1.2 เครือข่ายความร่วมมือวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา (วช./TDRI/สวทช./สถาบันอุดมศึกษา/ภาคเอกชน)
2. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา
 - 2.1 เว็บไซต์นวัตกรรมและเทคโนโลยีอาชีวศึกษา
 - 2.2 อินเทอร์เน็ตเพื่อการวิจัย